

Workshop 1: Impact cases i evaluering

ERFARINGER, METODER OG NYE PERSPEKTIVER

Ole H. Sørensen, Chefkonsulent og
Stine Ø.D. Garn, Specialkonsulent

11/9-2025



Program

1. Velkomst og introduktion

2. Erfaringer i rummet

3. Teoretisk ramme & afklaring

4. Eksempler NFA og IWH

5. Frokost 12:15-13:15

6. Arbejde med egne cases

7. Opsamling af erfaringer

8. Spørgsmål

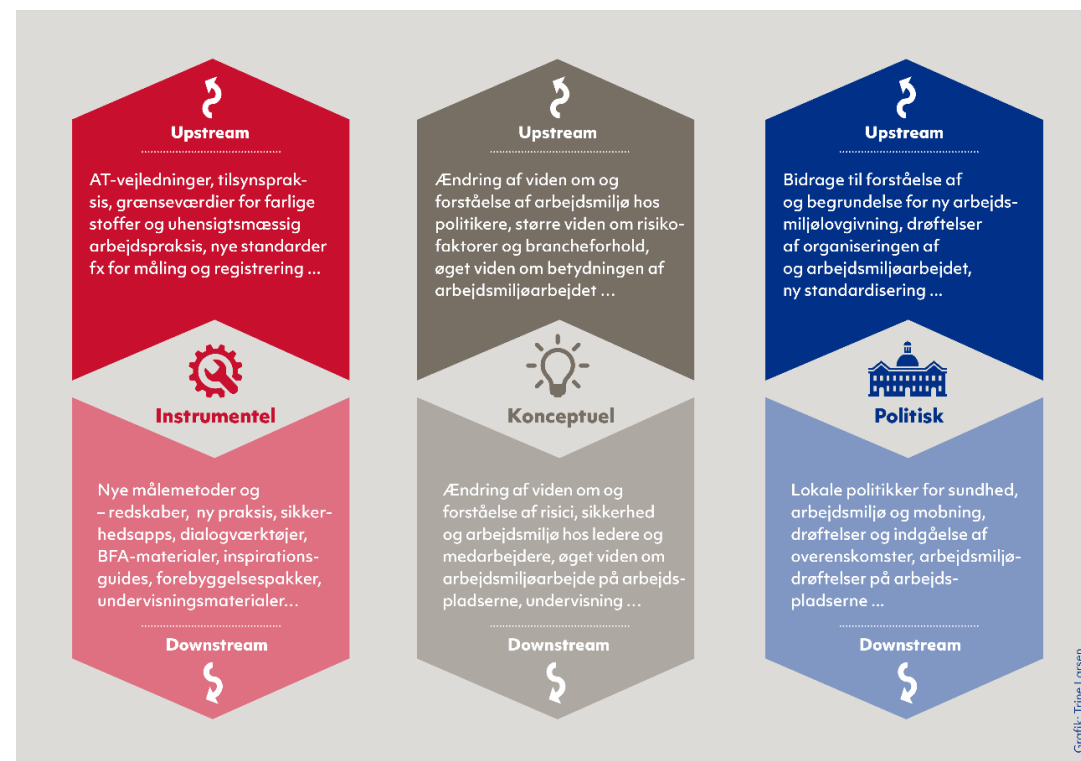
9. Afrunding

Hvad er samfundsmæssigt aftryk for NFA (impact)?

Vi definerer samfundsmæssigt aftryk som

”de arbejdsmiljørelaterede helbredsmæssige, politiske, sociale, og/eller økonomiske forbedringer, som er helt eller delvist, direkte eller indirekte, påvirket af NFA’s forskningsarbejde og -resultater.”

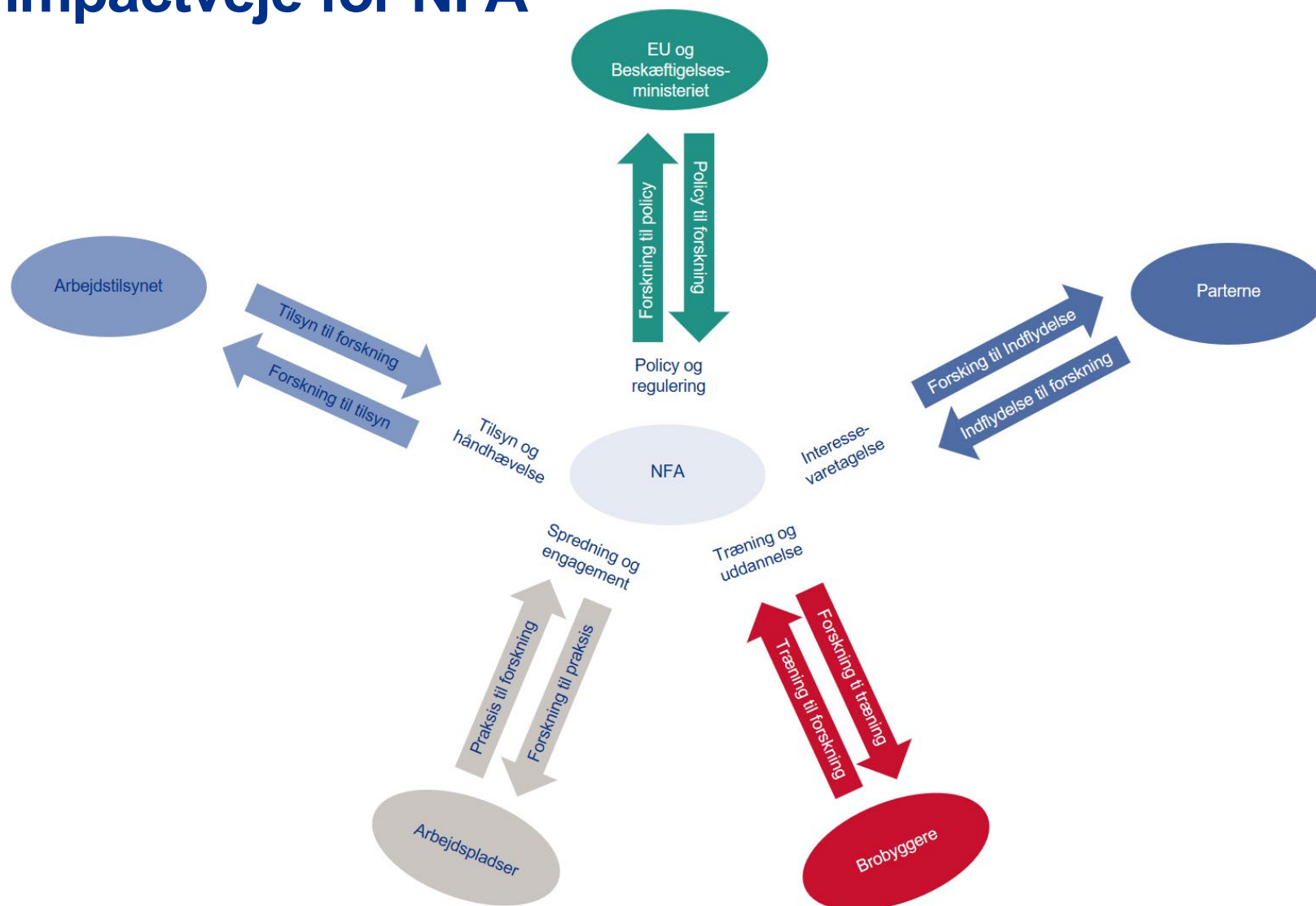
Samfundsmæssigt aftryk kan have forskellige former fx instrumentelt, konceptuelt og politisk.



Definition af typer af impactveje for NFA

Vi skaber samfundsmæssigt aftryk gennem fem forskellige virkningsveje til vore nøgleinteressenter

Nøgleinteressenterne påvirker hinanden og forstærker vores impact. (men kan også udvande den...)



Impactcases

For NFA er en **impact case**

- et værktøj til at **dokumentere og evaluere** samfundsmæssige aftryk
- en kort beskrivelse af, **hvordan og med hvilket resultat** NFA's forskning er blevet anvendt til gavn for arbejdsmiljøet
- bygget på en **internationalt anerkendt metode** til at dokumentere og formidle samfundsmæssig impact
- følger **ikke en bestemt standard** for eller definition (hverken form eller indhold)

KORT OM ARBEJDSSTID

Kilde: [Statistikbanken, Arbejdsmiljø og Arbejdstid, 2023, 1. udgave](#)

Andelen af lønmodtagere i 2023, der har...



De 5 branche- og jobgrupper med den største andel af medarbejdere med fast natarbejde eller skiftende arbejdstider med natarbejde.



Tilrettelæggelse af arbejdstiden

HVAD SIGER FORSKNINGEN

Den måde, som arbejdstiden bliver tilrettelagt på, kan have stor betydning for den enkelte medarbejder. Derfor forsker NFA bl.a. i hvordan man bedst tilrettelægger arbejdstiden, så risiko for ulykker og udfordringer for medarbejdernes helbred mindskes.

Arbejdstid og helbred

Forskning viser, at:

- risikoen for ulykker stiger, hvis man har mere end 3 nattevagter i træk.
- risikoen for ulykker stiger, hvis der er mindre end 11 timer mellem to vagter og ved vagter af mere end 9 timers varighed sammenlignet med vagter af 8 timer.
- der er forhøjet risiko for spontan abort efter mere end 1 nattevagt om ugen.
- der er forhøjet risiko for, at gravide melder sig syge efter en nattevagt sammenlignet med efter en dagvagt.

Forskningsfaglige anbefalinger

På baggrund af en gennemgang af eksisterende videnskabelige undersøgelser vurderer arbejdstidsforskere, at natarbejde kan medføre mindre risiko for brydstyrke, når det tilrettelægges med:

- Højest 3 nattevagter i træk.
- Mindst 11 timer mellem to vagter.
- Højest 9 timers varighed pr. vagt.

Ligeledes anbefaler forskerne, at:

- Gravide normalt arbejder maksimalt 1 nattevagt om ugen for at mindske risiko for spontan abort og andre graviditetskomplikationer.

Læs mere i [dette faktaark](#).

Fra forskning til praksis

Siden NFA offentliggjorde de forskningsfaglige anbefalinger om tilrettelæggelse af natarbejde i 2020, har NFA og en bred vifte af aktører bidraget til at formidle dem og forskningen bag.

I 2023-24 er de forskningsfaglige anbefalinger om natarbejde enten direkte aftalt, anbefalet eller nævnt i private og offentlige overenskomster.

1. oktober 2024 blev reglerne om graviditetsnatarbejde ændret i [Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1832](#) om arbejdstidsudførelse. Arbejdsgiverne skal nu sikre, at gravide højst har én nattevagt om ugen.

HVORDAN FORSKNINGEN ANVENDES

Case 1: Med i overenskomster på industriens område

I 2023 besluttede Dansk Industri (DI) og CO-Industri at skrive anbefalingerne om tilrettelæggelse af arbejdstiden ind i deres overenskomster. Parterne fortæller:

Vi har i mange år været opmærksomme på de særlige udfordringer ved natarbejde, som NFA og andre internationale forskningsinstitutioner har peget på. Det har derfor været naturligt for os at forhandle NFA's forskningsbaserede anbefalinger ind i vores overenskomster, så vi sikrer, at vores medlemsvirksomheder tilrettelægger arbejdstiden bedst muligt for de medarbejdere, der arbejder om natten, siger personalejuridisk chef Jesper Madsen fra DI.



Vi er stolte af at have været med til at få NFA's anbefalinger om natarbejde ind i overenskomsterne, så vi sikrer, at arbejdstiden nu kan tilrettelægges på bedste vis for dem, der har natarbejde, siger souchef Jan Kristensen Schmidt fra CO-Industri.

Case 2: Allerede praksis i flere regioner

Viden om tilrettelæggelse af arbejdstid bliver delt og anvendt i praksis. Arbejdsmiljøkonsulent Inge Bolet er optaget af natarbejds effekter på medarbejdernes helbred og har fulgt NFA's forskning på området.

Det er helt naturligt for os at inkludere forskningsbaseret viden i tilrettelæggelsen af arbejdstid. Vi ønsker at passe godt på vores ansatte, som jo gerne skal have et sundt arbejdsliv. Det øgede fokus på anbefalingerne, som er med i overenskomsten, har medført, at vi holder flere helbredssamtaler. Og det er rigtig positivt, siger Inge Bolet, arbejdsmiljøkonsulent i Region Nordjylland.

Også kontorchef Jonna Pedersen har brugt NFA's forskning i sit daglige arbejde. Blandt andet har hun som medlem af en følgegruppe om arbejdstid bidraget til sparring omkring, hvad NFA skulle undersøge.

Som medlem af NFA's følgegruppe om bl.a. natarbejde har vi i regionen kunnet styrke vores systematiske og strategiske forebyggelse af helbredsgener forårsaget af nattevagter. Derudover har vi indarbejdet anbefalingerne om natarbejde i bl.a. retningslinjerne målrettet arbejdsmiljøorganisationen på tværs af hele regionen, siger Jonna Pedersen, kontorchef i Region Midtjylland.

Gruppedrøftelse – erfaringer i rummet

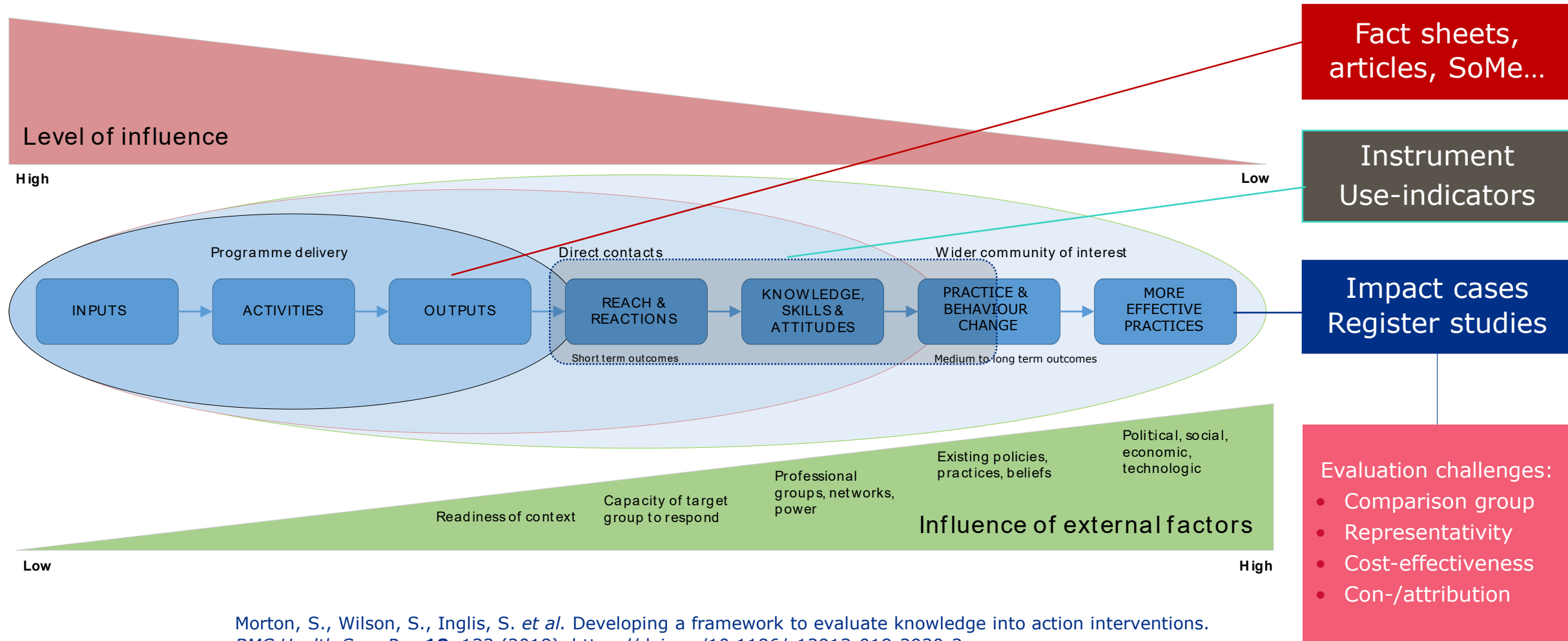
Drøft følgende spørgsmål:

- Hvordan forstår I samfundsmæssig impact?
- Er det vigtigt for jer at dokumentere impact? Hvorfor?
- Hvilke problemer møder I i arbejdet med at dokumentere impact?
- Hvad vil I gerne have ud af workshoppen?

Varighed: 15-20 min.

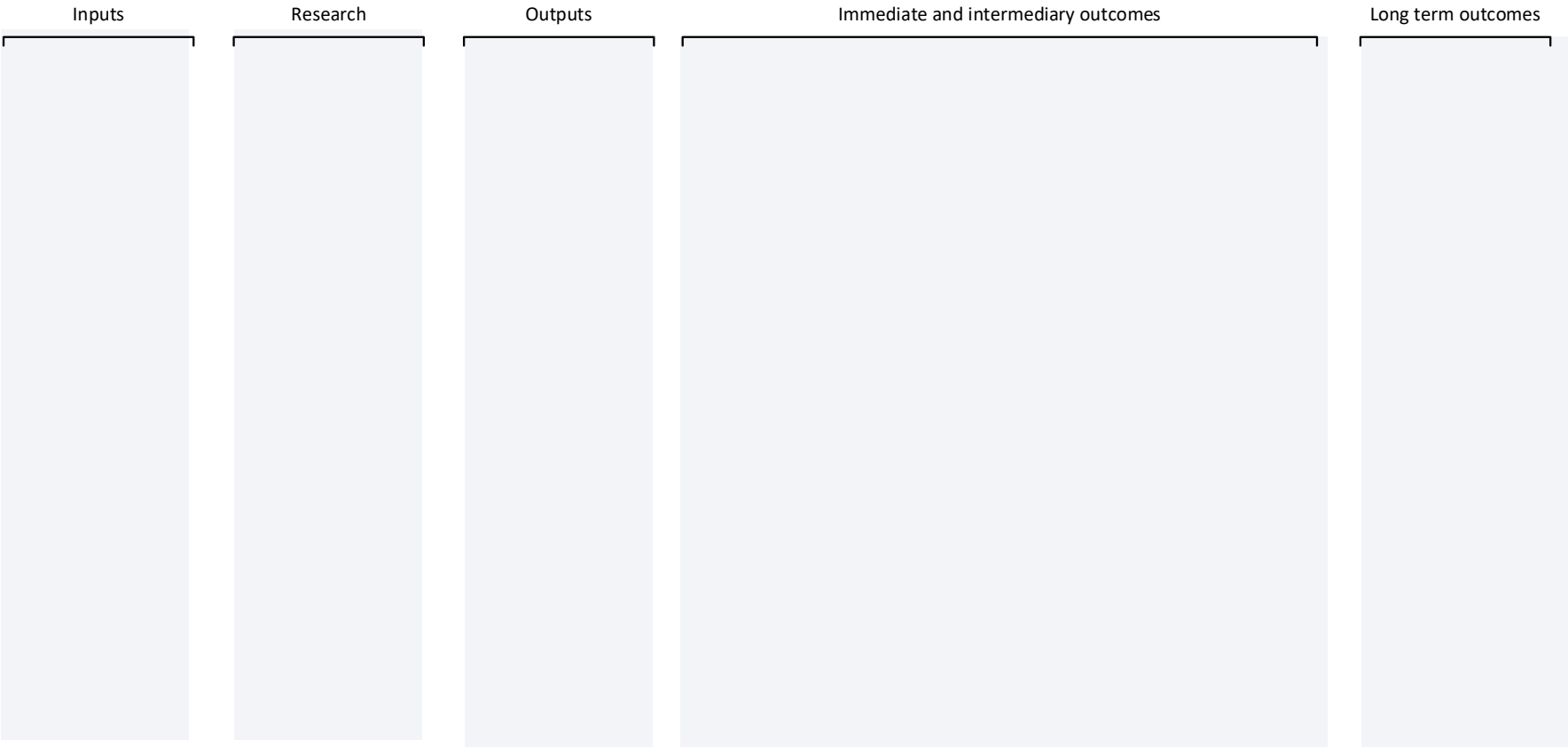


Hvorfor er det så vanskeligt at opnå (og demonstrere) impact?

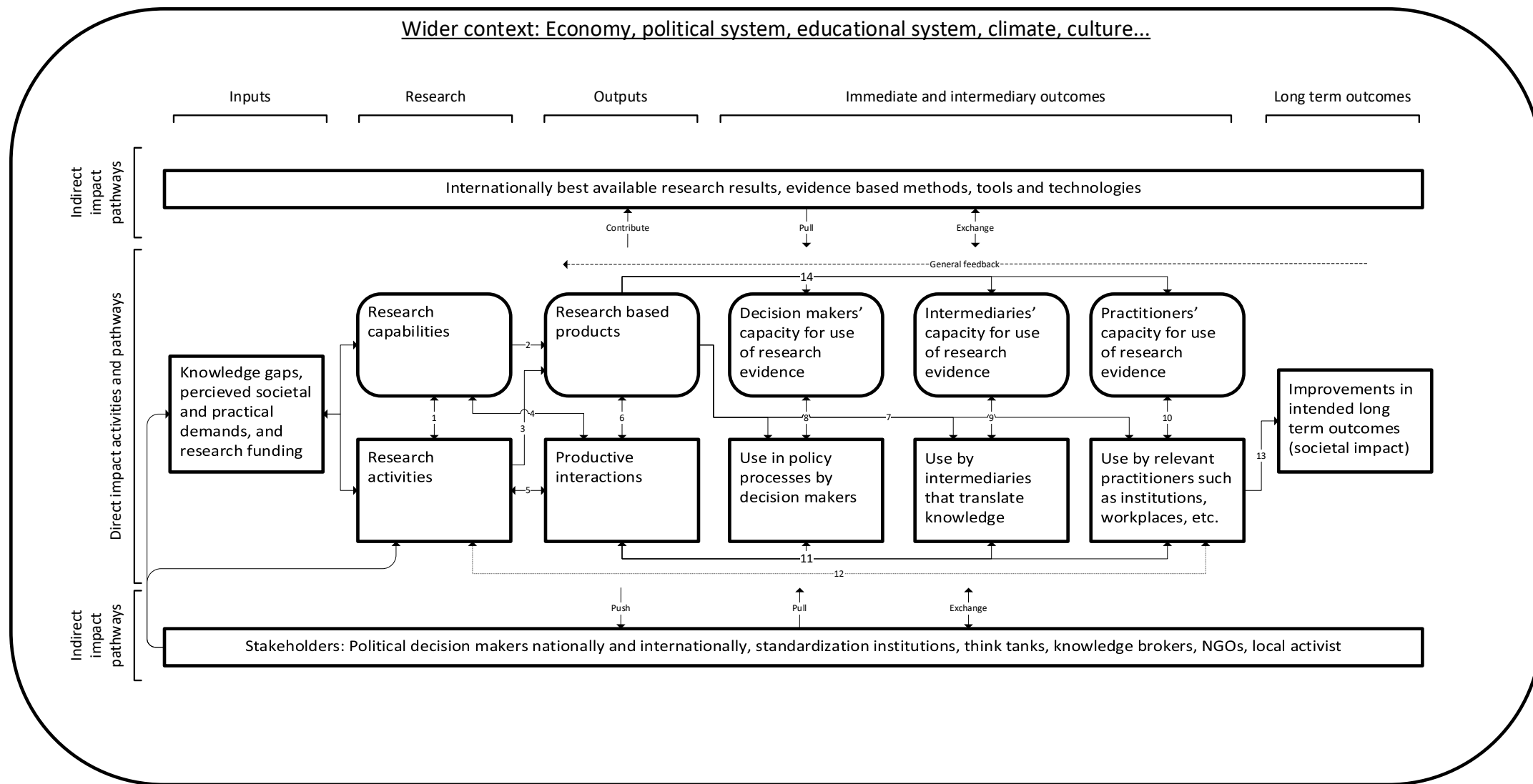


Morton, S., Wilson, S., Inglis, S. *et al.* Developing a framework to evaluate knowledge into action interventions. *BMC Health Serv Res* **18**, 133 (2018). <https://doi.org/10.1186/s12913-018-2930-3>

NFA's impactmodel



NFA's impactmodel



Elementer i at dokumentere (og skabe) impact

	REF	SEP	IMPACT-EV	HPB	SIAMPI	CM	RCF	FK	LE	RAPID
Implementation										
Ex ante (Prospectively)										
Ex post (Retrospectively)										
Methodological components										
Interviews										
Case studies (narrative approaches)										
Surveys										
Peer/expert reviews										
Statistical databases										
Commercialization statistics										
Bibliometrics										
Impact plans/theory of change										
Logic models										
Workshops/Focus groups										
Stakeholder/user alignments										
Stakeholder/user informations										
Impact repositories										
Altmetrics										
Impact-tracking (from process)										
Impact-tracking (from outcomes)										
Document analysis										
Field/site visits										

Figure 3. Distribution of the main methodological components across the identified impact assessment models.

Fortælling om hvordan de arbejder med impact cases på IWH

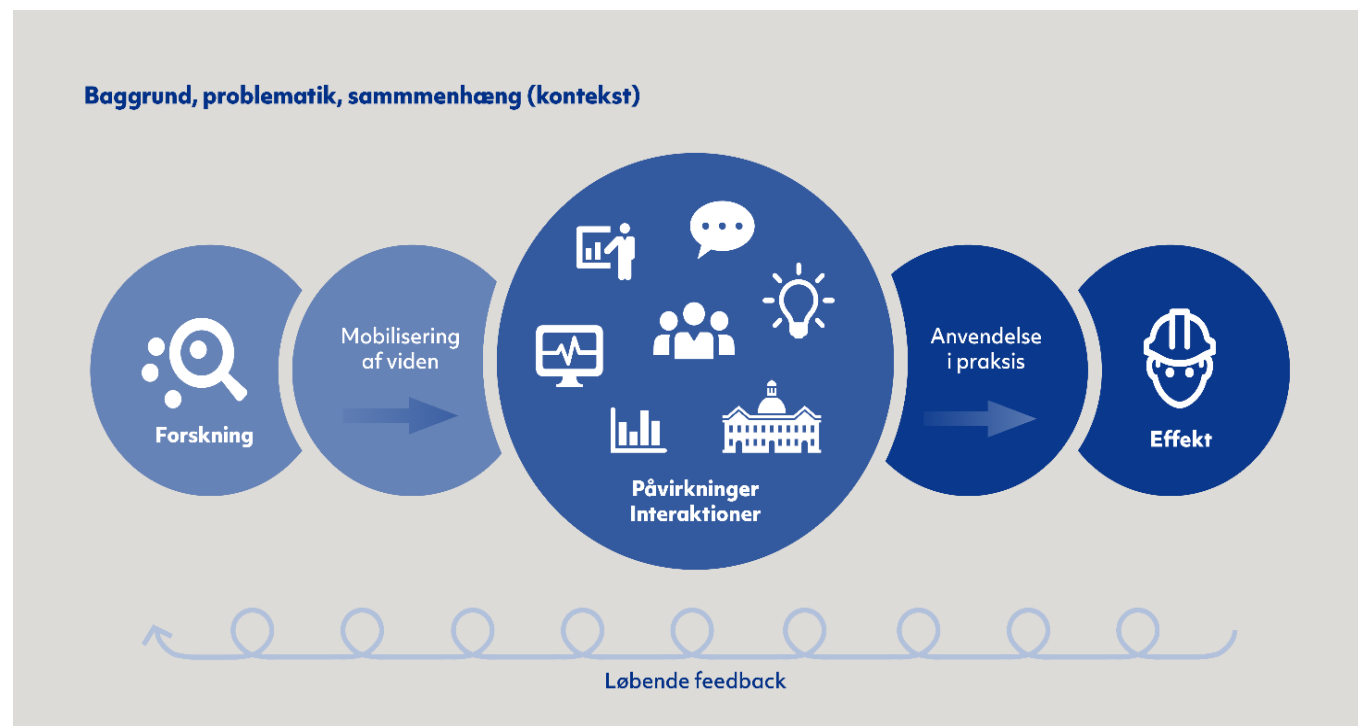
Video kan fremsendes ved henvendelse til:

- Morgan Lay mlay@iwh.on.ca
- Ole H. Sørensen ohs@nfa.dk

Hvordan vi arbejder med impact cases på NFA

En impact case på NFA skal indeholde en beskrivelse af, *hvor, hvordan og for hvem* forskningen er blevet nyttiggjort.

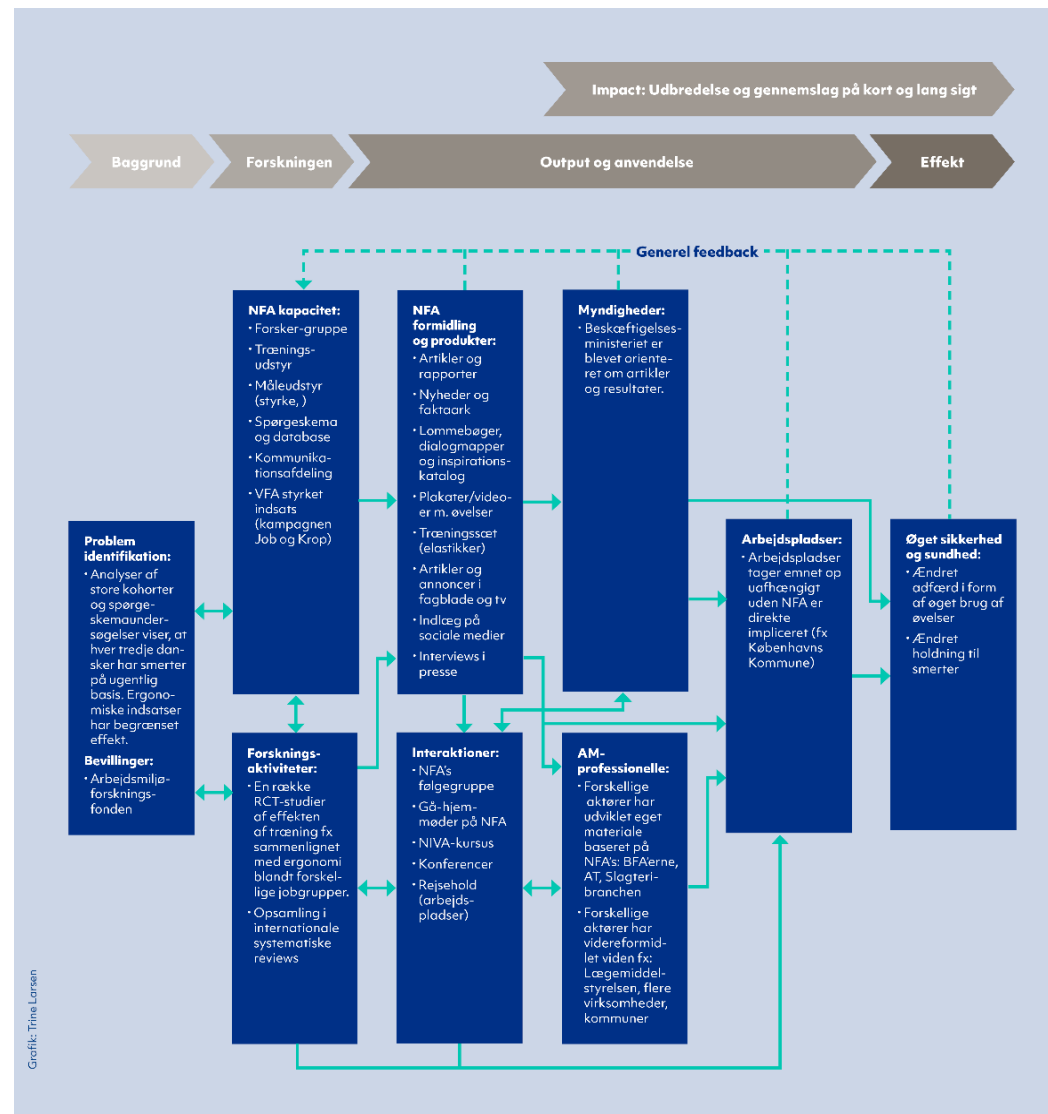
Den skal beskrive og forklare ad hvilke veje forskningen er blevet omsat, bearbejdet og anvendt af andre aktører og i sidste ende fx myndigheder (upstream) eller arbejdspladserne (downstream) til gavn for arbejdsmiljøet i Danmark.



Oversigt over impact cases på NFA 2020-24

Hvad	Impact	Programteori/ forandringsteori	Internt notat	One-pager	Kort rapport	Peer- review artikel	Film/video
Nano Center 2020	23 policy initiativer m.m. (upstream)	√	√		√	√	
Træning i arbejdstiden 2020	Øget viden/ændret adfærd (Downstream)	√	√		√	√	√
Natarbejde 2020	Ændring af overenskomst og regulering (Upstream)	√	√		√	Iværksat	√
Dieselpartikler 2021	Ændring af grænseværdi (Upstream)	√	√				√
CoronaTrivsel.dk 2022	Øget viden/ændret adfærd (Downstream)	√	√	√			√
Arbejdsmiljø i dagligvarebranchen 2022	Øget viden/ændret adfærd (Downstream)		√	√			√
SafetyObserver (app) 2023	Øget viden/ændret adfærd (Downstream)		√	√			
Smerter på arbejdspladsen 2023	Øget viden/ændret adfærd (Downstream)		√				
Grøn omstilling 2024	Øget viden/ændret adfærd Kampagne hos AT (Downstream)		√	√			√
Tilrettelæggelse af arbejdstiden 2024	Ændring af regler Overenskomster (Upstream)		√	√			

Forandringsteori: Træning på arbejdspladsen (downstream)



Eksempel på one-pager:

- Smerter på arbejdspladsen (downstream)
- https://nfa.dk/media/tusoksev/nfa_impactcase_om_forebyggelse_af_merter.pdf



Smerter på arbejdspladsen

FORSKNING

Man er kommet langt med ergonomiske indsatser på arbejdspladserne. Alligevel går mange medarbejdere hver dag på arbejde med smerter og risikerer at må melde sig syg af den grund.

NFA har gennem en årrække forsket i, hvad der derudover skal til for at knække kurven. Resultaterne viser, at vi skal forebygge og håndtere smerter på en ny måde.

Ny forståelse af smerte og forebyggelse

- Erkendelse af, at risikoen for smerter både kan opstå pga. ergonomiske, psykiske og sociale forhold på arbejdspladsen.
- Indsatser for at mindske smerter bør derfor også inkludere psykiske og sociale forhold på arbejdspladsen.
- Forskere og praktikere har været fælles om at udvikle den nye forståelse for smerte og forebyggelse.

Scan og læs mere

Nyt koncept - fra individ til organisation

- Arbejdspladsen skal have de nødvendige kompetencer til at håndtere smerter hos medarbejderne - dvs.:
- At både ledere og medarbejdere skal have viden, værktøjer og retningslinjer om smerte og arbejde.
- At medarbejderne ved, hvem de skal gå til, og hvad de kan forvente, når de har smerter, og at lederne har forudsætningerne for at kunne handle.

Scan og læs mere

Fra forskning til praksis

- NFA har omsat det nye koncept til konkrete indsatser på arbejdspladser.
- NFA har afprøvet konceptet på arbejdspladser, og har vist, at konceptet har mindsket smerter og sygefravær.
- BFA, Velfærd og Offentlig administration har udviklet temoet 'Tal om smerter - tag handling sammen', som delvist er baseret på NFA's forskning. Her er bl.a. film, podcast, dialogværktøj og viden om smerte målrettet arbejdspladserne. Arbejdsmiljø København var faglige konsulenter på udviklingen af materialet, og de anvender dem nu i deres rådgivning af Københavns Kommune med ca. 45.000 ansatte.

Scan og læs mere

SMERTEKOMPETENCE PÅ NOVO NORDISK - NATIONALT OG INTERNATIONALT

Med udgangspunkt i NFA's forskning har Novo Nordisk udviklet 'Handling Pain' - et 11-ugers struktureret forløb, som uddanner ledere og medarbejdere i at forstå smerter i en bredere kontekst og giver dem værktøjer til at forebygge og håndtere smerter både i deres teams og individuelt.

I Novo Nordisk arbejder vi hver dag med at forbedre medarbejdernes arbejdsmiljø. Derfor har vi været rigtig glade for samarbejdet med NFA og den forskningsbaserede viden og anbefalingerne ift. forebyggelse af smerter.

Vi har mange ansatte i produktionen, der har et fysisk arbejde, og derfor har vi operationaliseret NFA's anbefalinger og udrulet vores eget 'Handling Pain'-forløb, som både fokuserer på at forebygge og håndtere smerter blandt medarbejderne i vores produktion.

Erfaringerne og tilbagemeldingerne fra vores forløb er rigtig gode, og derfor er vi i fuld gang med at udrule konceptet til alle vores produktionsenheder inklusive vores internationale, så vi på sigt regner med at nå ud til mere end 8.000 medarbejdere inden for produktionen.



Tina Kierbyholm, Arbejdsmiljøkoordinator for produktionen i Novo Nordisk

Arbejdet med at udvikle og udrule 'Handling Pain' har også medvirket til, at ledelsen i Novo Nordisk er blevet opmærksomme på omfanget af smerter og de handlemuligheder, der er i forhold til at håndtere smerter på arbejdspladsen.

Kort om Novo Nordisk

- +55.000 medarbejdere
- 80 arbejdspladser globalt
- 16 produktionsanlæg i 19 lande
- 39 % af medarbejderne arbejder i Danmark.

Kilde: Novo Nordisk

Dansk Nanocenter

The FFIKA project: Output and Impact (2020-2023)

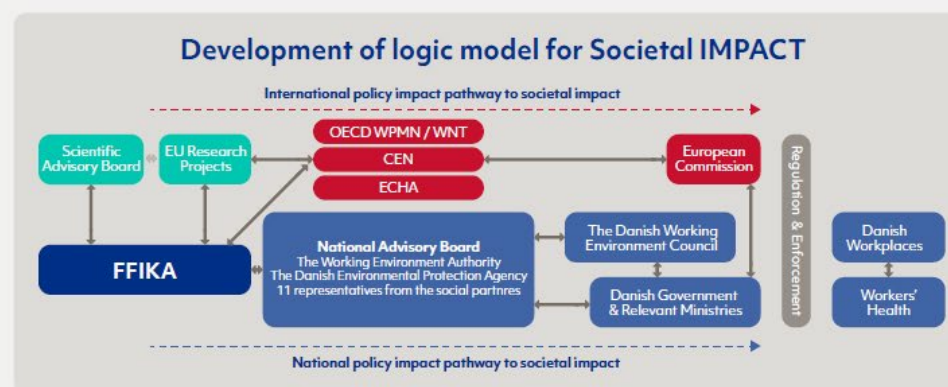


- International impact**
- OECD endorsed the first nanomaterial-relevant AOP, AOP33. It describes how inhalation of fx nanomaterials may cause fibrosis.
 - FFIKA contributed to the IARC evaluation of firefighting as carcinogenic to humans.
 - FFIKA contributed to the development of AOP302: An in vitro test for lung surfactant function inhibition.
 - FFIKA contributed to the continued development of 3 OECD guidelines on:
 - Solubility and dissolution of nanomaterials in water and biological simulant fluids
 - Identification and quantification of surface chemical modifications on nanomaterials
 - Dustiness testing of nanomaterial powders.
 - PI Ulla Vogel became honorary doctor at Lunds Technical University in 2023 for being 'a role-model in taking basic and applied science the full way to societal impact and improved legislation'.



KEMIFOKUS

- digital platform for dansk kemi



International impact

- OECD endorsed the first nanomaterial-relevant AOP, AOP33. It describes how inhalation of fx nanomaterials may cause fibrosis.
- FFIKA contributed to the IARC evaluation of firefighting as carcinogenic to humans.
- FFIKA contributed to the development of AOP302: An in vitro test for lung surfactant function inhibition.

- FFIKA contributed to the continued development of 3 OECD guidelines on:
 - Solubility and dissolution of nanomaterials in water and biological simulant fluids
 - Identification and quantification of surface chemical modifications on nanomaterials
 - Dustiness testing of nanomaterial powders.

National impact

- 3 documentation reports for health-based occupational exposure limits.

Expert consultants
for Danish authorities, eg. The Danish Environmental Protection Agency and The Danish Working Environment Authority.



Lessons from nanosafety research for effective regulation and safer handling of nanomaterials at the workplace

Ulla Vogel^a, Keld Alstrup Jensen, Anne Thøustrup Saber, Niels Hadrup, Maria Helena Guerra Andersen, Karin Sprig Hougaard, Nicklas Raun Jacobsen, Ole Henning Sørensen

^a National Research Centre for the Working Environment, Lersø Parkallé 105, DK-2150 København Ø, Denmark



Lovændring om uønsket seksuelt opmærksomhed på arbejdspladsen (Upstream impact case)

Formål: Kortlægge hvilken betydning NFAs forskning har haft for lovgivning om uønsket seksuel opmærksomhed (USO) i Danmark

Fokus: Lovændringen omfatter blandt andet en tydeliggørelse af ansvaret hos arbejdsgiveren med hensyn til at "... stille et chikanefrit miljø til rådighed i forbindelse med udførslen af arbejdet og til at håndtere tilfælde af seksuel chikane.

Metode:

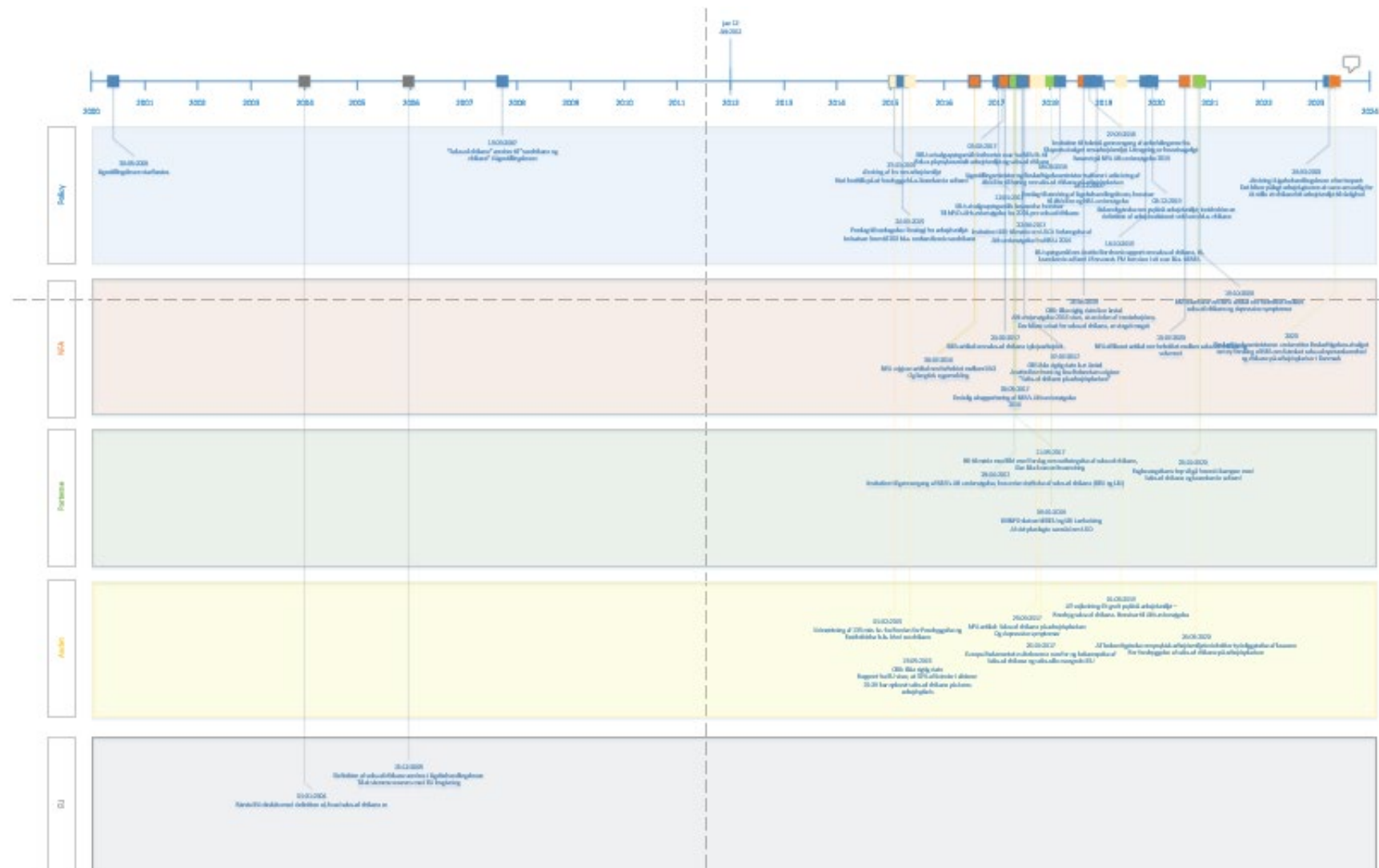
- Systematisk dokument søgning (dokumenter fra 2000)
- Interviews
- (Sparring omkring metode)

Bearbejdning:

- Tidslinjer over centrale begivenheder
- Nøgleaktører og nøgledokumenter

Lovændring om uønsket seksuel opmærksomhed - tidslinje

Her arbejder vi blandt andet med dokument sporing indenfor forskellige arenaer og hvordan dokumenterne tidsmæssigt er relateret.



Kort opsummering

Impact cases

- kan have mange former og udtryk
- skal tilpasses målgruppen
- har brug for et metodisk grundlag
- tjener forskellige formål (legitimering, promovering, dokumentation)

Workshop

Workshopdel 1 – Designfasen

- Formål: At definere case, mål og forventet impact.

Workshopdel 2 – Analysefasen

- Formål: At identificere og dokumentere tegn på impact.

Workshopdel 3 – Formidlingsfasen

- Formål: At omsætte analysen til en klar og overbevisende case.

Hjælpe spørgsmål til workshop

Workshopdel 1 – Designfasen

Formål: At definere case, mål og forventet impact.

- Hvilken case eller indsats vil du/I arbejde med? Hvorfor?
 - Hvem er de vigtigste målgrupper/aktører, der berøres af indsatsen?
 - Hvilken forandring ønsker/ønskede I at opnå – og for hvem?
 - Hvilke ressourcer og aktiviteter ligger/lå bag indsatsen?
 - Hvilke indikatorer eller tegn kan vise, at I har opnået impact?
-

Workshopdel 2 – Analysefasen

Formål: At identificere og dokumentere tegn på impact.

- Hvilke data har I allerede, der kan understøtte jeres case?
 - Hvilke kilder (kvantitative og kvalitative) kan I bruge til at dokumentere forandringer?
 - Hvordan kan I forbinde aktiviteter til observerede resultater (årsag–virkning)?
 - Er der alternative forklaringer på resultaterne, som I skal tage højde for?
 - Hvor stærk er jeres argument? Hvilke antagelser har I?
-

Workshopdel 3 – Formidlingsfasen

Formål: At omsætte analysen til en klar og overbevisende case.

- Hvilke visuelle eller sproglige virkemidler kan gøre jeres impact tydelig?
- Hvad er jeres hovedbudskab til målgruppen?
- Hvilken vinkel eller fortælling gør jeres case mest relevant og engagerende?
- Hvilket format (fx infografik, casebeskrivelse, video) passer bedst til målgruppen?
- Hvordan kan casen bruges til læring, beslutningsstøtte eller formidling fremadrettet?

Opsamling

Erfaringer – Hvad skete der under øvelsen?

- Hvad fungerede godt i arbejdet med jeres impactcase?
- Hvilke dele af processen var mest udfordrende?
- Var der noget, der overraskede jer, mens I arbejdede?

Metarefleksion – Læring om metoden

- Hvordan oplevede I NFA's metode – var den nem at bruge på egne cases?
- Gav metoden jer nye indsigter om jeres indsats eller resultater?
- Hvilke justeringer ville gøre metoden endnu mere anvendelig i jeres kontekst?

Perspektiver – Fra øvelse til praksis

- Hvordan kan I bruge impactcases i jeres eget arbejde fremover?
- Hvilke situationer eller målgrupper kunne have gavn af denne form for formidling?
- Hvad kunne være næste skridt for at styrke jeres organisations arbejde med impact?

Tak for i dag

I er velkomne til at kontakt os på

- ohs@nfa.dk
- sdg@nfa.dk

NFAs impactcases 2023 og 2024 kan ses her:

- <https://nfa.dk/om-nfa/resultater/impact-af-nfas-forskning>

Man kan tilmelde sig NFAs nyhedsbrev her:

- <https://nfa.dk/nyt/tilmeld-dig-nfas-nyhedsbrev>